KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 7 päivänä kesäkuuta 2006,

valtiontuesta C 8/2005 (ex N 451/2004), jota Saksa aikoo myöntää Nordbrandenburger UmesterungsWerkelle

(tiedoksiannettu numerolla K(2006) 2088)

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2006/904/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]),

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Saksa ilmoitti komissiolle 11 päivänä lokakuuta 2004 päivätyllä ja 12 päivänä lokakuuta 2004 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä aikomuksestaan myöntää aluetukea NUW Nordbrandenburger Umesterungs-Werkelle. Toimenpide kirjattiin ilmoitetuksi tueksi numerolla N 451/2004. Komissio pyysi lisätietoja 6 päivänä marraskuuta 2004, ja Saksa toimitti niitä 16 päivänä joulukuuta 2004.

(2) Komissio ilmoitti Saksalle 16 päivänä helmikuuta 2005 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa tukea koskeva EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely.

(3) Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([2]). Asianomaisia pyydettiin esittämään huomautuksensa tukitoimenpiteestä.

(4) Saksa reagoi menettelyn aloittamiseen 22 päivänä maaliskuuta 2005 päivätyllä, 23 päivänä maaliskuuta 2005 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä, ja toimitti komissiolle kattavia lisätietoja.

(5) Komissio ei saanut huomautuksia asianomaisilta.

(6) Omien tutkimustensa perusteella komissio totesi, että Saksan toimittamat tiedot olivat puutteellisia, ja lähetti sen vuoksi 8 päivänä marraskuuta 2005 päivätyllä kirjeellä Saksalle lisäkysymyksiä. Saksa vastasi 13 päivänä tammikuuta 2006 ja antoi lisätietoja.

2. YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS TUESTA

2.1 Tuensaaja ja tukihanke

(7) Tuensaaja on NUW Nordbrandenburger Umesterungs-Werke GmbH & KG (jäljempänä 'NUW'), ja sen kotipaikka on Saksassa, Brandenburgin osavaltiossa Schwedtissä, joka on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukainen tukialue. NUW perustettiin 4 päivänä toukokuuta 2004. Yritys ei harjoita liiketoimintaa ennen suunnitellun investoinnin toteutumista. Näin ollen NUW:llä ei lokakuussa 2004 ollut sen paremmin täysi- kuin osa-aikaisiakaan työntekijöitä.

(8) NUW suunnittelee rakentavansa biodieseliä valmistavan laitoksen, jonka vuosikapasiteetti olisi 130 000 tonnia ja tukikelpoiset investointikustannukset 41,84 miljoonaa euroa, ja hoitavansa sen toimintaa. Se olisi toimittajana ennen kaikkea PCK Raffinerie GmbH Schwedtille (jäljempänä 'PCK'), jonka laitoksia valmistellaan parhaillaan biopolttoaineiden jalostamista varten.

2.2 Rahoitustoimenpiteet

(9) Brandenburgin osavaltio aikoo myöntää NUW:lle tukena 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, enintään 20,92 miljoonan euron kokonaismäärän komission hyväksymien tukiohjelmien yhteydessä.

(10) Tuki myönnetään 14,204 miljoonan euron suuruisena suorana investointiavustuksena ja 6,716 miljoonan euron suuruisena veronhuojennuksena liittovaltion ja osavaltioiden yhteisen tukiohjelman "Alueellisen talousrakenteen parantaminen" ([3]) (jäljempänä 'yhteinen tukiohjelma') perusteella tukiohjelman "Operatiivisiin investointeihin

([1]) EUVL C 27, 27.1.2001, s. 44.
([2]) EUVL C 86, 8.4.2005, s. 2.
([3]) Gesetz über die Gemeinschaftsaufgabe (GA) "Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur" vom 6. Oktober 1969 in Verbindung mit den einschlägigen Bestimmungen von Teil II des 31. Rahmenplans zur GA; komissio hyväksyi ohjelman jatkamisen viimeksi 1 päivänä lokakuuta 2003 numerolla N 642/02 (EUVL C 284, 27.11.2003, s. 2).

myönnettävä veronhuojennus vuonna 2004" ([4]) yhteydessä. Saksa varmistaa, ettei tuki-intensiteetin 50 prosentin enimmäismäärää ylitetä.

2.3 Syyt muodollisen tutkintamenettelyn aloittamiseen

(11) Koska tuki perustuu hyväksyttyihin tukiohjelmiin, komissio rajoittaa arviointinsa kysymykseen, voidaanko tuensaajaa pitää pk-yrityksenä ja voiko se näin ollen saada pk-yrityksille tarkoitetun 15 prosentin suuruisen ylimääräisen korotuksen, joka sisältyy tukimäärään.

(12) Mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetun komission suosituksen 2003/361/EY ([5]) (jäljempänä 'pk-yrityksiä koskeva suositus') liitteen 2 artiklan mukaan pieniksi ja keskisuuriksi yrityksiksi määritellään yritykset, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää, joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa ja/*tai* taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.

(13) Yrityksen käsitteen määrittelyssä ei edellytetä, että tuensaaja olisi yksi erillinen oikeushenkilö, vaan kyseessä voi olla myös huomattavasti yksittäistä pk-yritystä laajempi usean yrityksen ryhmittymä. Yritykset, joilla on yhteys toisiinsa luonnollisen henkilön kautta, voidaan katsoa sidosyrityksiksi, jos ne toimivat samoilla markkinoilla tai lähimarkkinoilla.

(14) NUW:n ja muiden yritysten välillä vallitsevat yhteydet luonnollisten henkilöiden, erityisesti Sauterin perheen jäsenten kautta, saattavat johtaa yhteiseen toimintaan samoilla merkityksellisillä markkinoilla tai lähimarkkinoilla. Selvitettäessä, onko kyseessä pk-yritys, ja laskettaessa henkilöstömääriä sidosyritykset otetaan huomioon yhdessä.

(15) Komissiolle ei ollut edellä mainittujen yritysten välisten yhteyksien osalta selvää, tarvitseeko investointituen saaja NUW todella pk-yrityksille eri ohjelmien ja toimenpiteiden mukaan kuuluvia etuja, ja onko NUW ilmoitetun pk-yritysten korotuksen osalta tukikelpoinen. Komissio ei myöskään ollut varma, vastaako tuensaaja pk-yrityksiä koskevassa suosituksessa annettua pk-yrityksen määritelmää.

3. ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

(16) Komissio ei saanut huomautuksia asianomaisilta.

4. SAKSAN HUOMAUTUKSET

Riippumattomuutta koskeva arviointiperuste

(17) Saksan selvityksen mukaan NUW Verwaltung GmbH ei osallistu tuensaajana olevan NUW:n rahoitukseen. Sen ainoana liiketoiminnallisena tarkoituksena on ottaa haltuunsa NUW:n liikkeenjohto ja vastata sen sitoumuksista. Myös muut vastuunalaisina yhtiömiehinä toimivat yhtiöt (Verwaltung GmbH) vastaavat ainoastaan omista rajavastuuyhtiöistään eikä niillä ole muuta liiketoimintaa.

(18) Daniela Sauterin osuus NUW:stä on 74 prosenttia, kun taas hänen osuutensa NBE Nordbrandenburger BioEnergie GmbH & Co. KG:stä, MBE Mitteldeutsche BioEnergie GmbH & Co. KG:stä ja SBE Swiss BioEnergy AG:stä jäävät alle 50 prosentin. Saksa ilmoittaa, ettei NUW ole sidoksissa muihin yrityksiin.

(19) Saksan antamien tietojen mukaan Daniela Sauterilla on kumppaniyrityksistä 50 prosentin osuus NBE:stä ja 38 prosentin osuus MBE:stä, SBE:stä hänen osuutensa on 20 prosenttia. Näin ollen tuensaajan suuruuden arvioinnin kannalta merkityksellisiä olisivat ainoastaan osuudet NBE:stä ja MBE:stä.

(20) Siltä osin, että kyseessä olisi yhdessä toimivien luonnollisten henkilöiden ryhmä, Saksa ilmoittaa komissiolle, että Daniela Sauter ja Dr. Georg Pollert toimivat yhdessä tärkeimpinä äänettöminä yhtiömiehinä vain NUW:ssä, eivät muissa yhtiöissä. Heidän yhteiset etunsa rajoittuvat koskemaan ainoastaan NUW:tä; yhtiösopimuksen lisäksi heillä ei ole muita sopimuksia.

(21) Saksa painottaa, että sisarusten, vanhempien tai kälyn omistusosuudet eivät muodosta yhtenäistä osakkuusrakennetta, joka viittaisi yhteisiin etuihin. Sukulaisuuden lisäksi näillä henkilöillä ei ole oikeudellisia eikä taloudellisia suhteita. Yhtiösopimuksen lisäksi heillä ei ole muita sopimuksia.

Merkitykselliset markkinat

(22) Saksan antamien tietojen mukaan NUW ja MUW Mitteldeutsche UmesterungsWerke GmbH & Co. KG toimivat samoilla markkinoilla, mutta niillä on eri asiakkaat. Yritykset ovat Georg Pollertin kautta yhteydessä, mutta sillä ei vähäisen intensiteetin vuoksi ole merkitystä.

(23) Saksan antamien tietojen mukaan NUW tuottaa biodieseliä, mutta NBE ja MBE toimivat bioetanolimarkkinoilla. Vaikka suuret öljy-yhtiöt kuuluvat kaikkien kolmen yrityksen asiakaskuntaan, ne käyttävät kuitenkin aivan erilaisia raaka-aineita ja tuotantomenetelmiä.

Liikkeenjohto, taloudelliset ja työllistämistä koskevat arviointiperusteet

(24) Heidenreich ei ole toiminut NBE Verwaltung GmbH:n toimitusjohtajana enää vuoden 2004 jälkeen. Saksan antamien tietojen mukaan kaikkia kyseessä olevia yrityksiä

([4]) "Investitionszulage für betriebliche Investitionen im Jahr 2004", hyväksytty 10 päivänä joulukuuta 2003 numerolla N 336/2003 veronhuojennuslain perusteella (Investitionszulagengesetz 1999 in der Fassung der Bekanntmachung vom 11. Oktober 2002 unter Berücksichtigung des Entwurfs des Steueränderungsgesetzes 2003) (EUVL C 67, 17.3.2004, s. 12).

([5]) EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36.

johtavat eri henkilöt, joten yksittäisten yritysten liikkeenjohdon välillä ei ole yhteyksiä.

(25) Saksa laskee taloudelliset ja henkilöstötiedot sen oletuksen perusteella, että NUW, MBE ja NBE ovat kumppaniyrityksiä, eivät sidosyrityksiä. Saksa tulee siihen tulokseen, että ryhmittymä jää kaikkien pk-yrityksiä koskevien arviointiperusteiden osalta kynnysarvojen alle.

Pääurakoitsija SBE Swiss Bio Energy AG

(26) NUW antoi biodiesellaitoksen rakentamisen SBE:n tehtäväksi. SBE:n toiminnan tarkoituksena on rakentaa biodieselin tuottamiseen käytettäviä kemianteollisuuden laitoksia ja hoitaa niitä koko Euroopan alueella sekä käydä kauppaa biogeenisillä polttoaineilla. Vaikka SBE rahoittaa osan investoinneista, Saksa vakuuttaa, ettei näiden kahden yrityksen välillä ole muita riippuvuussuhteita. Jotta NUW ei olisi SBE:stä riippuvainen, NUW voi päättää itse lainan takaisinmaksuajankohdasta.

(27) Lisäksi SBE hoitaa suoran investointituen väliaikaisrahoitusta vuodesta 2004 alkaen. Saksa painottaa, että SBE:n ja NUW:n välinen sopimus on muotoiltu siten, ettei SBE voi vaikuttaa NUW:n liiketoiminnallisiin ratkaisuihin.

Sauter Verpachtung GmbH

(28) Saksan ilmoittamien tietojen mukaan polttoaineiden myynnillä on yrityksen kokonaisliikevaihdosta vain vähäinen merkitys (1 prosentin osuus). Sauter Verpachtung GmbH:lla ei näiden tietojen mukaan ole mainittavaa toimintaa biodieselin tai bioetanolin jalostuksen eikä näiden tuotteiden kaupan alalla.

(29) Kyseinen yritys toimi kuitenkin NBE:n bioetanolilaitoksen rakentamisen pääurakoitsijana.

(30) Sauter Verpachtungilla ei ole suoraa oikeudellista eikä taloudellista yhteyttä NUW:hen.

Saksan päätelmät

(31) Koska NBE:n ja MBE:n välillä on yhteyksiä ainoastaan Daniela Sauterin kautta eikä asian kannalta merkityksellisiä suhteita ole olemassa muihin yrityksiin, Saksa päättelee, että NUW voidaan luokitella pk-yritykseksi. NUW:n äänettömät yhtiömiehet eivät ole mikään yhdessä toimivien luonnollisten henkilöiden ryhmä. Brandenburgin osavaltion näkemyksen mukaan kyseisten perhesuhteiden perusteella ei voida päätellä kyseessä olevan pk-yrityksen määritelmän mukainen yhteinen etu.

5. SAKSAN TOIMITTAMAT LISÄTIEDOT

(32) Omissa tutkimuksissaan komissio löysi todisteita siitä, että Sauterin perheen jäsenten omistuksessa on muitakin yrityksiä, joista Saksa ei ollut maininnut komissiolle. Komission tiedusteltua asiaa 8 päivänä marraskuuta 2005, Saksa toimitti lisätietoja 13 päivänä tammikuuta 2006.

Osakkuudet ja omistussuhteet

(33) Lukuisten kiinteistö- ja tuulivoimayhtiöiden (joista ei annettu tarkempia tietoja) lisäksi Sauterin perheen jäsenillä on enemmistöosakkuuksia 16 yrityksessä. Daniela Sauterilla, joka on Bernd ja Claus Sauterin sisar, on enemmistöosakkuus (74 prosenttia) NUW:ssä, jonka osalta pk-yrityksille tarkoitetusta korotuksesta ilmoitettiin. Alois ja Albertina Sauter ovat Daniela, Bernd ja Claus Sauterin vanhemmat. Marion Sauter on Claus Sauterin vaimo. Lisäksi Georg Pollertilla, jolla ei ole sukulaisuussuhdetta Sauterin perheeseen, on 24 prosentin osuus NUW:ssä.

(34) Lukuun ottamatta NUW Nordbrandenburger Umesterungswerke *Verwaltung* GmbH:ta ([6]) (Daniela Sauterilla 50 prosentin osuus) Sauterin perheellä on enemmistöosakkuuksiin perustuva määräysvalta kaikissa perheen yrityksissä:

SBE Swiss BioEnergy AG (100 %), Sauter Verpachtung GmbH (100 %), Alois Sauter Landesprodukten-Großhandlung GmbH & Co. KG (100 %), Sauter GmbH (100 %), Compos Entsorgung GmbH (100 %), MUW Mitteldeutsche UmesterungsWerke GmbH & Co. KG (66 %), MUW Mitteldeutsche UmesterungsWerke Verwaltungs GmbH (66 %), AIIEN GmbH (100 %), Autokontor Bayern GmbH (66 %), Autokontor Vertriebs GmbH (60 %), MBE Mitteldeutsche BioEnergie GmbH & Co. KG (100 %), MBE Mitteldeutsche BioEnergie Verwaltung GmbH (100 %), NBE Nordbrandenburger BioEnergie GmbH & Co. KG (100 %), NBE Nordbrandenburger BioEnergie Verwaltung GmbH (100 %) ja NUW (74 %).

(35) NUW Nordbrandenburger Umesterungswerke *Verwaltung* GmbH:n, MUW Mitteldeutsche UmesterungsWerke Verwaltung GmbH:n, Mitteldeutsche BioEnergie Verwaltung GmbH:n ja NBE Nordbrandenburger BioEnergie Verwaltung GmbH:n yritystoiminnan tarkoituksena on muiden yritysten liikkeenjohto ja edustaminen.

Liikesuhteet

(36) Saksan antamien tietojen mukaan käsitettä 'Sauter-ryhmittymä' käytetään julkisuudessa tarkoittamaan ainoastaan yrityksiä Alois Sauter Landesproduktengroßhandlung, Sauter Verpachtung ja Compos Entsorgung, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä jätehuollon ja kuljetuksen alalla. Sauter Verpachtung- ja Alois Sauter Landesproduktengroßhandlung -yhtiöiden ajoneuvoissa mainostetaan biodieseliä. Saksa ei pysty selittämään, miksi luottolaitokset kuten NordLB käyttävät useista Sauterin perheen yrityksistä nimitystä 'ryhmittymä'.

(37) Yritysten välillä on lukuisia liikesuhteita, joita Saksan esittämien tietojen mukaan ei voida luetella yksityiskohtaisesti:

([6]) NUW Nordbrandenburger Umesterungswerke *Verwaltung* GmbH on NUW:n vastuunalainen yhtiömies.

(a) SBE Swiss BioEnergy AG toimii pääurakoitsijana biodiesellaitoksen rakentamisessa ehdotetulle tuensaajalle NUW:lle. Lisäksi se rahoittaa osan investoinnista ja hoitaa suoran investointituen väliaikaisrahoitusta. Sauter Verpachtung GmbH on toiminut aikaisemmin pääurakoitsijana MBE GmbH:n ja NBE GmbH:n bioetanolilaitosten sekä MUW:n biodiesellaitoksen rakentamisessa. Lisäksi se on rakentanut tuulivoimalaitoksia MUW:lle ja MBE:lle. Yrityksen käytössä olevilla huoltoasemilla tankataan MBE:n ja Autokontor Bayernin ajoneuvoja.

(b) Compos Entsorgung GmbH käyttää jätevesilietteen poiskuljetukseen useimmiten Alois Sauter Landesproduktengrosshandlung GmbH:n ja Sauter Verpachtung GmbH:n ajoneuvoja. Sauter Verpachtungilla, Compos Entsorgung GmbH:lla ja Autokontor Bayern GmbH:lla on yhteinen toimistorakennus.

(c) MUW:n asiakkaita ovat muun muassa Alois Sauter Landesproduktengroßhandlung, Autokontor Bayern, Sauter Verpachtung ja MBE. SBE toimittaa MUW:lle raakaöljyä ja jalostetta biodieseliksi edelleenjalostamista varten.

(d) Alois Sauter Landesproduktengroßhandlung vuokraa rakennuksia ja alueita Autokontor Bayernille sekä korjaa ja huoltaa Sauter Verpachtungin, Autokontor Bayernin, MBE:n ja MUW:n ajoneuvoja. Se ylläpitää yrityshuoltoasemaa MUW:n, MBE:n Sauter Verpachtungin ja Autokontor Bayernin käyttöön.

(e) MBE ja Sauter Verpachtung toimivat pitkän aikaa samassa toimistorakennuksessa. MBE hoitaa Sauter Verpachtungin ja Autokontor Bayernin kuljetuspalveluja.

(f) SBE tekee yhteistyötä MUW:n, NUW:n, MBE:n, NBE:n ja Autokontor Bayernin kanssa.

Suhteet liikkeenjohdon ja henkilöstöasioiden alalla

(38) NUW:n toimitusjohtaja Niesmann oli aikaisemmin MUW:n tehtaanjohtaja. MBE:n toimitusjohtajalla Dr. Klotzilla oli vuoteen 2004 saakka Sauter Verpachtungin antama prokuuravaltuutus.

(39) Tuensaajayrityksen enemmistöosakas Daniela Sauter on NBE:n toimitusjohtaja.

(40) MUW:n palveluksessa joulukuuhun 2004 saakka olleella Johnella on SBE:n antama prokuuravaltuutus. NBE:n entinen toimitusjohtaja Heidenreich siirtyi samaan tehtävään NUW:lle.

(41) Useassa yksittäistapauksessa työntekijät ovat siirtyneet Sauterin perheen omistamasta yrityksestä toiseen.

Sauterin perheen yritysten tavarantoimittajat ja asiakkaat

(42) Kasviöljyn toimittajina MUW:lle ja NUW:lle toimivat yritykset Bunge Deutschland GmbH ja Cargill. SBE on NUW:n, MUW:n, MBE:n ja NBE:n asiakas.

6. PK-YRITYKSEKSI LUOKITTELU

Pk-yrityksille myönnettävän korotuksen arviointiperusteet

(43) Pk-yrityksiä koskevan suosituksen liitteessä pk-yritykset määritellään yrityksiksi, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa ja/tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.

(44) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa käytetään yrityksen käsitettä tuensaajan määrittämiseksi. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut, ettei tämä käsite rajoitu koskemaan vain yksittäistä oikeussubjektia, vaan se voi käsittää kokonaisen yritysryhmittymän ([7]).

(45) Voimassa olevan oikeuskäytännön mukaan komissio voi tutkia aluksi, kuuluuko tietty yritys ryhmittymään, jota on pidettävä yhtenä liiketoimintakokonaisuutena, ja vasta sen jälkeen todeta, täyttääkö kyseinen ryhmittymä pk-yrityksiä koskevassa suosituksessa pk-yritykselle määritellyt arviointiperusteet. Jos oikeudellisesti erilliset luonnolliset tai oikeushenkilöt muodostavat liiketoimintakokonaisuuden, niitä on yhteisön kilpailuoikeuden kannalta kohdeltava yhtenä yrityksenä. Lisäksi on varmistettava, että organisaatioiden oikeudelliset muodot, joilla pk-yritykset muodostavat tavanomaisen pk-yrityksen voiman selvästi ylittävän liiketoimintakokonaisuuden, suljetaan määritelmän ulkopuolelle ja ettei pk-yrityksen määritelmää kierretä pelkästään muodollisten näkökohtien avulla. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut selkeästi, että komissiolla on laaja harkintavalta määrittäessään, onko ryhmittymään kuuluvia yhtiöitä pidettävä taloudellisena kokonaisuutena ([8]).

(46) Tämä lähestymistapa otetaan huomioon pk-yrityksiä koskevassa suosituksessa. Sen liitteen 3 artiklan 3 kohdassa todetaan, että yritykset, joilla on oikeus käyttää määräysvaltaa toisessa yrityksessä luonnollisen henkilön tai yhdessä toimivien luonnollisten henkilöiden ryhmän kautta, katsotaan sidosyrityksiksi, jos ne harjoittavat toimintaansa tai osaa toiminnoistaan samoilla merkityksellisillä markkinoilla tai lähimarkkinoilla. Lähimarkkinoina pidetään tuotteen tai palvelun markkinoita, jotka välittömästi edeltävät tai seuraavat tuotantoketjussa merkityksellisiä markkinoita.

(47) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Italia v. komissio antamassa tuomiossa ([9]) tarkennetaan, miten komissio voi tehdä ratkaisun tutkiessaan, voidaanko pk-yrityksille tarkoitettua korotusta myöntää. ”Jos näin ollen yritys ei

([7]) Asia 323/82, Intermills v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.11.1984 (Kok. 1984, s. 3808).

([8]) Asia T-137/92, Pollmeier Malchow v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 14.10.2004 (Kok. 2005, s. II-3541).

([9]) Asia C-91/01, Italia v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4. 2004 (Kok. 2004, s. I-4355, 54 kohta).

todellisuudessa kärsi pkyrityksille tyypillisistä haitoista, komissiolla on oikeus evätä tällainen tuen korotus. Tuen korotuksen hyväksyminen sellaisten yritysten osalta, jotka eivät kärsi pkyrityksille tyypillisistä haitoista, vaikka kyseiset yritykset täyttävätkin pkyrityksen määritelmän muodolliset kriteerit, on nimittäin EY 87 artiklan vastaista, sillä tällainen korotus voi vääristää kilpailua entisestään ja siis muuttaa kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla edellä mainitun artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla."

(48) Päättäessään siitä, voidaanko tuensaajayrityksen tuki-intensiteettiä korottaa, komissio pitää välttämättömänä tutkia seuraavanlaisia tekijöitä: osakkuusrakenne, toimitusjohtajan henkilöllisyys, taloudellisen toisiinsa nivoutumisen aste sekä kyseisten yritysten väliset muut suhteet. Esitettyjen periaatteiden perusteella komissio toteaa, täyttääkö NUW pkyrityksen määritelmään kuuluvat arviointiperusteet ja voisiko se täyttää tuki-intensiteetin korottamisen edellytykset.

Sauterin perheen yritysten väliset suhteet

(49) Arvioitaessa yritysten määräysvaltaan perustuvia valtuuksia tärkeimpiä arviointiperusteita on yritysten omistusrakenne. Sen perusteella voidaan osoittaa yksittäisten yritysten välillä vallitsevia yhteyksiä sekä tehdä johtopäätöksiä liiketoimintakokonaisuuksista.

(50) NUW Nordbrandenburger Umesterungswerke *Verwaltung* GmbH:ta lukuun ottamatta (ei liikevaihtoa, ei henkilöstöä, taseen loppusumma 32 000 euroa), josta Daniela Sauter omistaa 50 prosenttia, Sauterin perheellä on enemmistöosakkuuden kautta määräysvallassaan 15 yritystä (vrt. 34 kohta ja liite).

(51) Yksittäisissä yrityksissä määräysvaltaa käyttävien luonnollisten henkilöiden välisten yhteyksien osalta perhesuhteet näyttävät olevan erityisen tiiviitä, sillä osakkuuksia on vain kuudella henkilöllä.

(52) Daniela Sauterilla, joka on Bernd ja Claus Sauterin sisar, on enemmistöosakkuus (74 prosenttia) NUW:ssä, jonka osalta pk-yrityksille tarkoitetusta korotuksesta ilmoitettiin. Alois ja Albertina Sauter ovat Daniela, Bernd ja Claus Sauterin vanhemmat. Marion Sauter on Claus Sauterin vaimo. Näin ollen Daniela, Bernd, Claus, Alois ja Albertina ovat osa alkuperäistä ydinperhettä, ja Marion Sauter on perheen käly. Ainoastaan kuuteen henkilöön rajoittuvat perheyhteydet näyttävät olevan erityisen hyvät ja tiiviit.

(53) Tässä asiassa yritysten välisen yhteyden arviointiperusteiksi katsotaan myös liikesuhteet, kuten liikkeenjohdon väliset yhteydet, päällekkäisyydet suhteissa tavarantoimittajiin ja asiakkaisiin ja logistiikan yhteiskäyttö (esim. kuljetusvälineet, rakennukset tai toimistotilat). Näiden indikaattoreiden perusteella voidaan tutkia, johtaako luonnollisten henkilöiden kautta syntyvä epämuodollinen yhteys myös muodollisiin yksittäisten liiketoiminta-alueiden ja -toimintojen välisiin yhteyksiin.

(54) Saksan esittämien tietojen mukaan kyseisillä yrityksillä on niin paljon liikesuhteita, että niitä on mahdoton luetella yksitellen. SBE Swiss BioEnergy AG ja Sauter Verpachtung toimivat pääurakoitsijoina rakennettaessa perheen omistuksessa olevien yritysten hoitamia bioetanoli- ja biodieselitoksia. Sauterin perheen määräysvallassa olevien yritysten välinen yhteistyö erityisesti kuljetusten, liikkeenjohdon, henkilöstön ja asiakkaiden osa-alueilla osoittaa, että yksittäisten yritysten toiminta on mukautettu toisiinsa ja yhteistä toimintaa pidetään tavoitteena.

(55) Sauterin perheen omistamien yksittäisten yritysten välistä yhteyttä havainnollistaa kolme yksinkertaista esimerkkiä, jotka Saksa antoi niiden lukuisista yhteisistä toiminnoista ja yhteistyöstä: Sauter Verpachtung GmbH:n ja Alois Sauter Landesproduktengroßhandlung GmbH & Co. KG:n ajoneuvoissa mainostetaan biodieseliä. Lisäksi Alois Sauter Landesproduktengroßhandlung GmbH & Co. KG omistaa helikopterin, jota kaikki perheenjäsenet käyttävät liikeasioissa. Sauter Verpachtung GmbH:n, Autokontor Bayern GmbH:n, MBE:n ja MUW:n ajoneuvot huolletaan ja korjataan samassa yrityksessä.

(56) Sauterin perheen jäsenten tiiviit yhteydet käyvät näiden liiketoiminnallisten suhteiden lisäksi ilmi lukuisista kiinteistö- ja tuulivoimayhtiöistä.

(57) Tämän vuoksi komissio katsoo, että yritysryhmittymää on pidettävä yhtenä kokonaisuutena myös taloudellisessa mielessä. Sauterin perhe pystyy ongelmitta koordinoimaan liiketoimintansa lisäksi myös yritysryhmittymänä tapahtuvan strategisen kehityksensä ennen kaikkea luonnollisten henkilöiden välisten suhteiden perusteella, mutta myös liiketoimintasuhteidensa ja organisatoristen yhteyksiensä avulla. Yritysten väliset yhteydet eivät ole uusia, vaan näyttävät perustuvan yhteiseen historiaan ja suunniteltuun yhteiseen kehitykseen.

(58) Internetissä yritykset Landesprodukten-Großhandlung GmbH, Sauter GmbH, Compos Entsorgung GmbH, MUW GmbH, AIIEN GmbH, Autokontor Bayern GmbH ja Biodiesel Production S.A esittäytyvät osoitteessa http://www.sauter-logistik.de/Sauter_Gruppe.htm itsekin Sauter-ryhmittymänä, mikä sekin mahdollistaa päätelmän yhteisestä taloudellisesta toiminnasta.

(59) Lisäksi pankit kuten NordLB käyttävät useista Sauterin perheen yrityksistä nimitystä 'Sauter-ryhmittymä'. Pankin tekemässä analyysissä vahvistetaan Sauter-yritysten esiintyminen ryhmittymänä. Saksa ei pystynyt selittämään, miksi pankit viittaavat kyseessä oleviin yrityksiin tällä tavalla.

(60) NUW:n ja SBE Swiss BioEnergy AG:n välisissä käytännön liikesuhteissa korostuu NUW:n laaja nivoutuminen Sauterin perheen omistuksessa oleviin yrityksiin. Kuten edellä esitettiin, SBE Swiss BioEnergy AG toimii pääurakoitsijana ehdotetun tuensaajan NUW:n biodiesellaitoksen rakentamisessa. Lisäksi SBE rahoittaa osan investoinnista ja hoitaa investointituen väliaikaisrahoitusta.

(61) Saksan toimittamista tiedoista (vrt. jaksot 4 ja 5) komissio tekee sen johtopäätöksen, että yritykset, joissa Sauterin perheen jäsenillä on yksin tai yhdessä enemmistö, kuuluvat yhteen liiketoimintakokonaisuuteen. On ilmeistä, että perheen jäsenet muodostavat pk-yrityksiä koskevan suosituksen liitteessä olevassa 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun yhdessä toimivien luonnollisten henkilöiden ryhmän ja hoitavat liiketoimintaa yhdessä.

(62) Kyseessä olevat yksittäiset yritykset toimivat pitkälti samoilla tai lähimarkkinoilla. Tässä yhteydessä on korostettava, että NUW, MUW, MBE ja NBE toimittavat tuotteitaan SBE Swiss BioEnergy AG:lle, ja kolme ryhmittymän yritystä (NUW, NBE ja MBE) myyvät tuotantonsa suurille öljykonserneille. Toisaalta sekä NUW että MUW ostavat kasviöljyn, tärkeimmän puolivalmisteen, Bunge Deutschland GmbH:lta ja Cargill GmbH:lta. Merkityksselliseltä näyttää myös se, että SBE Swiss BioEnergy AG sekä rakentaa että hoitaa biopolttoaineiden tuotantoon tarkoitettuja kemiallisia laitoksia (Sauterin perheen omistuksessa olevat yritykset hoitavat useita tällaisia tuotantolaitoksia) ja että SBE Swiss BioEnergy AG käy myös biopolttoainekauppaa. Sauter Verpachtung GmbH:n, Alois Sauter Landesproduktenhandlungin ja Autokontor Bayernin toimialana ovat selvästi kuljetuspalvelut, joita kaikki ryhmittymän yritykset tarvitsevat laajasti ja voivat tarvittaessa käyttää. Sekä biodiesel että myös bioetanolihan ovat ajoneuvojen polttoaineita. Lähimarkkinoiden analyysin osalta on merkityksetöntä, että biodieseliä käytetään kuorma-autoissa sellaisenaan, kun taas bioetanolia sekoitetaan mineraaliöljyn kanssa henkilöautojen käytettäväksi. Kumpaakin tuotetta myydään samanlaisten tai jopa samojen myynti- ja markkinointikanavien kautta ja käytetään lopulta ajoneuvoissa kuljetuspalveluihin. Tämän vuoksi yritysten henkilöstö- ja tilinpäätöstiedot on koottava yhteen tutkittaessa NUW:n asemaa pk-yrityksenä.

Viitevuosi

(63) Pk-yrityksiä koskevan komission suosituksen mukaan arvioitaessa, onko tuensaajayritys pk-yritys, on käytettävä viitevuotena vuotta, jota viimeisin vuositilinpäätös koskee. Jos yritys ylittää tai alittaa henkilöstömäärää koskevat tai rahamääräiset kynnysarvot, sitä ei voida pitää pk-yrityksenä ainoastaan siinä tapauksessa, että ylitys tai alitus toistuu kahtena peräkkäisenä tilivuotena. Jos yritys on vastikään perustettu eikä sen tilinpäätöstä ole vielä laadittu kokonaisen tilikauden ajalta, kynnysarvot on määritettävä kuluvalta tilikaudelta tehdyn luotettavan arvion perusteella.

(64) Riippumatta siitä, mitä vuotta tarkastellaan (2002, 2003, 2004 ja 2005), Sauter-ryhmittymä on jatkuvasti ylittänyt vuosiliikevaihtoa ja taseen loppusummaa koskevat kynnysarvot. Vuosina 2004 ja 2005 se ylitti kaikki kynnysarvot, myös henkilöstömäärää koskevan kynnysarvon.

Sauter-ryhmittymän henkilöstömäärät ja tilinpäätöstiedot

(65) Saksan esittämien tietojen mukaan Sauterin perheen enemmistöomistuksessa olevien yritysten (NUW Verwaltung GmbH:ta lukuun ottamatta) henkilöstömäärät ja tilinpäätöstiedot olivat vuosina 2002, 2003, 2004 ja 2005 seuraavat:

	2002	2003	2004	2005
Henkilöstö	122	164	332	412
Vuotuinen liikevaihto euroina	79 819 124	107 082 928	296 332 725	421 855 238
Taseen loppusumma euroina	135 966 984	327 657 218	331 071 069	404 652 910

Yksittäisten yritysten henkilöstömäärät ja tilinpäätöstiedot on esitetty liitteessä.

(66) Pk-yrityksiä koskevan komission suosituksen liitteessä pk-yritykset määritellään yrityksiksi, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on joko enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa. Sauter-ryhmittymän osalta ylittyvät vuosina 2002 ja 2003 vuosiliikevaihdon ja taseen loppusumman kynnysarvot ja vuosina 2004 ja 2005 kaikki kolme arviointiperustetta. Tämän vuoksi tähän ryhmittymään kuuluvaa NUW:tä ei voida pitää pk-yrityksenä, eikä sillä sen vuoksi ole oikeutta saada pk-yrityksille tarkoitettua korotusta.

(67) Kun otetaan huomioon Sauter-ryhmittymän rakenne, yksittäisten yritysten osakkaiden väliset suhteet sekä taloudelliset yhteydet ryhmittymän yksittäisten yhtiöiden välillä, sen paremmin ryhmittymä kokonaisuutena kuin NUW ryhmittymän jäsenenäkään ei kärsi pk-yrityksille tyypillisistä haitoista. Ryhmittymän liikevaihdon ja taseen loppusumman perusteella voidaan lähteä siitä, että NUW:lla on rajoittamaton pääsy rahoitusmarkkinoille, ja se voi rahoittaa suunnitellun investoinnin vastaavilla ehdoilla kuin mikä tahansa suuryritys.

(68) Ainakin NUW:llä, NBE:llä ja MBE:llä on asiakkainaan suuria mineraaliöljy-yrityksiä. Tätä kautta Sauter-ryhmittymän jäsenyrityksillä on mahdollisuus toimittaa tuotteitaan alueellisia tai Saksan laajuisia markkinoita kauemmas. Erityisesti SBE Swiss BioEnergy AG:n kautta ne pääsevät käyttämään tarvittavaa teknologiaa. Koska ryhmittymän jäsenyritykset toimivat tuotanto- ja markkinointiketjun eri

tasoilla, Sauter-ryhmittymä pystyy toimimaan yhdentyneenä ryhmittymänä, tyypillisestä pk-yrityksestä poiketen. Komissio tekee sen johtopäätöksen, että NUW tai Sauter-ryhmittymä ei ole pk-yrityksiä koskevassa suosituksessa tarkoitettu pk-yritys eivätkä ne sen vuoksi kärsi pk-yrityksille tyypillisistä haitoista. Näin niillä ei ole oikeutta saada pk-yrityksille tarkoitettua korotusta.

7. **PÄÄTELMÄT**

(69) Kun otetaan huomioon kaikki komission tietoon toimitetut tosiseikat, komissio päättelee, että valtiontuki, jota Saksa aikoo myöntää NUW:lle pk-yrityksille tarkoitetun korotuksen muodossa, olisi luokiteltava yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jota Saksa aikoo myöntää NUW Nordbrandenburger UmesterungsWerke GmbH & Co. KG:lle pk-yrityksille tarkoitetun korotuksen muodossa, ei sovellu yhteismarkkinoille. Tämän vuoksi tätä tukea ei saa myöntää.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Bryssel 7 kesäkuu 2006.

Komission puolesta

Neelie KROES

Komission jäsen

LIITE

Sauterin perheen yritykset Saksan toimittamien tietojen mukaan

Osakkuudet															
Bernd Sauter:	33 %	Bernd Sauter:	33 %	Mario Biele:	1 %			Bernd Sauter:	12 %	Bernd Sauter:	12 %				
Claus Sauter:	33 %	Claus Sauter:	33 %	Karl-Heinz Reipert:	1 %			Claus Sauter:	12 %	Claus auter:	12 %				
Dr. Georg Pollert	34 %	Dr. Georg Pollert:	34 %	Daniela Sauter :	74 %	Daniela Sauter:	50 %	Daniela Sauter:	38 %	Daniela Sauter:	38 %	Daniela Sauter:	50 %	Daniela Sauter:	50 %
				Dr. Georg Pollert:	24 %	Dr. Georg Pollert:	50 %	Marion Sauter:	38 %	Marion Sauter:	38 %	Marion Sauter:	50 %	Marion Sauter:	50 %

Toimitusjohtaja															
Dr. Georg Pollert		Dr. Georg Pollert		Theodor Niesmann		Theodor Niesmann		Dr. Bernd Klotz		Dr. Bernd Klotz		Daniela Sauter and Klaus-Dieter Bettin		Daniela Sauter and Klaus-Dieter Bettin	
MUW Mitteldeutsche UmesterungsWerke GmbH & Co. KG		MUW Mitteldeutsche UmesterungsWerke Verwaltungs GmbH		NUW Nordbrandenburger UmesterungsWerke GmbH & Co. KG		NUW Nordbrandenburger UmesterungsWerke Verwaltung GmbH		MBE Mitteldeutsche BioEnergie Verwaltung GmbH		MBE Mitteldeutsche BioEnergie GmbH & Co. KG		NBE Nordbrandenburger BioEnergie Verwaltung GmbH		NBE Nordbrandenburger BioEnergie GmbH & Co. KG	
jota edustaa MUW Mitteldeutsche UmesterungsWerke GmbH				jota edustaa NUW Nordbrandenburger Umesterungswerke Verwaltung GmbH						jota edustaa MBE Mitteldeutsche BioEnergie Verwaltung GmbH				jota edustaa Nordbrandenburger BioEnergie Verwaltung GmbH	
Tuote: biodiesel		Tuote: biodiesel		Tuote: biodiesel		Tuote: biodiesel		Tuote: bioetanoli		Tuote: bioetanoli		Tuote: bioetanoli		Tuote: bioetanoli	
2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR
Liikevaihto:	110 358 000	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	4 104 087	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	12 531 681
Taseen loppusumma:	73 788 863	Taseen loppusumma:	48 084	Taseen loppusumma:	25 085 041	Taseen loppusumma:	28 000	Taseen loppusumma:	48 084	Taseen loppusumma:	60 894 944	Taseen loppusumma:	36 147	Taseen loppusumma:	67 919 722
Henkilöstömäärä:	44	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	2	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	76	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	65
2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR
(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)	
Liikevaihto:	120 000 000	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	10 200 000	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	26 135 000	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	35 300 000
Taseen loppusumma:	60 000 000	Taseen loppusumma:	50 000	Taseen loppusumma:	48 000 000	Taseen loppusumma:	32 000	Taseen loppusumma:	50 000	Taseen loppusumma:	60 900 000	Taseen loppusumma:	40 000	Taseen loppusumma:	70 000 000
Henkilöstömäärä:	44	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	45	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	95	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	70

Osakkuudet

Bernd Sauter:	40 %	Albertina Sauter:	25 %	Bernd Sauter:	50 %	Bernd Sauter:	50 %								
Claus Sauter:	40 %	Alois Sauter:	25 %	Claus Sauter:	50 %	Claus Sauter:	50 %	Claus Sauter:	100 %	Bernd. Sauter:	50 %	Bernd Sauter:	33,33 %	Bernd Sauter:	40 %
Daniela Sauter:	20 %	Bernd Sauter:	25 %	Sauter GmbH:	0 %					Claus Sauter:	50 %	Claus Sauter:	33,33 %	Claus Sauter:	20 %
		Claus Sauter:	25 %									Roland Koch:	33,33 %	Roland Koch:	40 %

Toimitusjohtaja

Claus Sauter		Bernd Sauter and Alois Sauter		Bernd Sauter		Bernd Sauter		Alois Sauter		Bernd Sauter		Bernd Sauter & Roland Koch		Roland Koch	
SBE Swiss BioEnergie AG		Sauter Verpachtung GmbH		Alois Sauter Landesprodukten-Großhandlung GmbH & Co. KG		Sauter GmbH		Compos Entsorgungs GmbH		ALLEN GmbH		Autokontor Bayern GmbH		Autokontor Vertriebs GmbH	
Biogeenisten polttoaineiden kauppa		Uusiutuvien raaka-aineiden vuokraus, kauppa, jalostus ja markkinointi		*jota edustaa Sauter GmbH* Maataloustuotteiden kauppa		Maataloustuotteiden kauppa		Jätevesilietteen ja kompostijätteen poisto		Energiantuotanto-laitokset		Ajoneuvoihin liittyvät palvelut, ajoneuvojen kauppa, kuljetukset		Ajoneuvoihin liittyvät palvelut, ajoneuvojen kauppa, kuljetukset	
2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR	2004	EUR
Liikevaihto:	41 923 832	Liikevaihto:	99 610 485	Liikevaihto:	5 078 988	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	1 120 786	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	18 203 975	Liikevaihto:	3 400 000
Taseen loppusumma:	33 947 576	Taseen loppusumma:	54 695 450	Taseen loppusumma:	5 938 678	Taseen loppusumma:	41 790	Taseen loppusumma:	1 787 142	Taseen loppusumma:	1 442 219	Taseen loppusumma:	4 006 114	Taseen loppusumma:	1 400 000
Henkilöstömäärä:	4	Henkilöstömäärä:	61	Henkilöstömäärä:	37	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	4	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	32	Henkilöstömäärä:	7
2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR	2005	EUR
(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)		(arvio)	
Liikevaihto:	172 220 238	Liikevaihto:	25 000 000	Liikevaihto:	4 800 000	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	1 200 000	Liikevaihto:	0	Liikevaihto:	27 000 000	Liikevaihto:	0
Taseen loppusumma:	95 677 910	Taseen loppusumma:	55 000 000	Taseen loppusumma:	5 900 000	Taseen loppusumma:	43 000	Taseen loppusumma:	1 800 000	Taseen loppusumma:	1 100 000	Taseen loppusumma:	6 000 000	Taseen loppusumma:	100 000
Henkilöstömäärä:	7	Henkilöstömäärä:	50	Henkilöstömäärä:	37	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	4	Henkilöstömäärä:	0	Henkilöstömäärä:	60	Henkilöstömäärä:	0